

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 frt.

Három hónapra 5 „

Postán küldve:

Félévre 7 frt.

3 hónapra 3 „, 80 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden küldemény Főpiacz Vecseyház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.

Terjedelmes és többszöri hirdetés alkusz szerint

Nyittdíj: 15 kr. soronként.

Bélyegdíj: minden belgatásért külön 30 kr.

Előfizethető helyben: Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. Egyébütt a postahivatalok utján.

A pénzkereskedés.

©) A politikában épen úgy, mint a kereskedésben, veszélyesek a központosítási rendszer következményei.

Midőn a társadalomban akár egyik, akár másik osztálynak rendkívüli hatalom adatik, melynél fogva a többi elemeket uralma alá hajthatja, megzavarthatik ott az egyenlőség elve, és tulsúly biztosítatik a kedvezményezettnek az emberi és polgári jogok rovására, melyek, a jólét megszerzésére igénynyel bírnak.

A kormányok eleitől fogva törekedtek a központosításra; minek következménye volt, hogy a társadalmat, minden rétegében, leigáznai törekedtek.

De, minthogy a pénz legszükségesebb eszköz volt mindig a kormányok céljai elérésére, azért történt, hogy a pénzügy kezelését is egészen hatalmukba kerítették, s köz és magán dolgokban felhasználták az e téren nyert előnyöket céljaik kivételére.

Általánosan elfogadott államtani elvvé vált, hogy a forgalmi pénz szabályozása a kormányok teendői közé tartozik, s így a pénzügy körül kifejlhető mozgalmat, versenyt, a szabadság rovására, elnyomták.

Azután, rendszerint, átruházták a kormányjogot, mely a forgalmi pénz szabályozására vonatkozott, oly üzér társulatoknak, melyek szükség esetére a kormányokat kiegészítették a bajból pénzzel; viszont azonban e társulatok oly jogosítványokat nyertek, melyek szerint szabadabbá lett, és csak is nekik lett szabadabbá, szabályozni a közönség közt forgó pénz mennyiségét és minőségét is.

Minek természetes következménye lön, hogy mivel a társadalom minden osztályának pénzre szüksége volt, ezen társulatok nagy hatalommá emelkedtek az államban, mely minden kisebb-nagyobb vállalatra befolyást gyakorolt, s magától függővé tett.

Innen származtak az egyedűrságot, kiváltságos szabadalmat nyert bankok.

A bankok részvényes társulatok, s természetesen az áll érdekekben, hogy minél nagyobb osztalékot nyerjenek tagjai.

Mig a bankok által kibocsátott forgalmi bankjegyek nem haladják meg tulságosan a bankban letett arany- ezüst-alap értékét: addig az, ki pénze helyett bankjegyet kap, a mi pénzt helyettesíti, képviseli, mindig nyugodt lehet, hogy jegyét arany-ezüstre váltathatja, a mikor akarja; de ha a bank nyereszkeség végett, vagy szorultságból annyi bankjegyet bocsát forgalomba, hogy, ha a bankjegy tulajdonosai kívánnák, felét vagy harmadát sem bírná ércpénzzel beváltani: akkor már a bízalom a bankjegy iránt csökken, és előáll az ingadozás, a félelem a közönségben; a mi ismét a bankjegy értékét alászállítja, és ezzel az áruk és a munkaerő

becse is leszáll, s a társadalom minden rétegében érezhetővé válik az anyagi szükség, és kisebb-nagyobb mértékben bekövetkezik a pangás okozta nyomor állapota.

A bankok igazgatói sokszor tulságos mértékben kibocsátott forgalmi jegyekkel nyereséges vállalatokat üznek; ha csak egy milliót vetnek is piacra, a mivel például értékpapírokat vásárolnak össze, ezen papírok értéke magasra emelkedik, s mindenki igyekszik nyereséggel adni el papírjait, remélvén, hogy majd olcsóbban vehet; azonban egyszer a bank megszünteti a vásárlást, a pénz kikölcsönzést pedig megszorítja, s az, ki vállalatába a banktól kölcsönözni kívánt pénzt akart fektetni, fenakad, hajlandó lenne magasabb kamatot is fizetni, csak pénzhez jusson. A bankok ilyenkor felhasználják az alkalmat, a kamatláb fölemelésére; miből csak haszna lehet; lassanként a hitel, darab ideig, ismét helyre áll; s az összevásárolt értékpapírokat a bank ismét eladódva tevén, s azok jó áron elkélvén: kétszeres nyereséget huz a közönség rovására . . .

Ilyenek a kiváltságolt bankok üzleteinek eredményei.

Mig ellenben, ha a pénzkereskedésben is, mint például az iparezikkok eladásában, a szabad mozgás s verseny meg engedtetnék, egyetlen kiváltságos bank önkényes uralmától nem kellene függni az egész államnak.

Tehát a pénzkereskedésben megalapított központosítás veszélyes következményei tisztán láthatók és érezhetők. —

Gondoljuk fel most már azt is, hogy ha idegen érdekek vezetnek valamely bankot pénzügyei kezelésében, mint ez velünk történik az osztrák kiváltságos bank részéről: a nemzeti érdekek, ipar, kereskedés, gazdaság nem rabjai-e amaz idegen nagyhatalomnak, mit banknak neveznek?! —

Azért szólalt fel az egész hazai sajtó, mostanában, ezen egyedűrságot ellenében; ezért sürgeti, hogy kormányunk igyekezzék kiszabadítani Magyarországot azon szolgaságból, mely köz és magán viszonyaiban lenyűgözi a nemzetet, a miatt, hogy Bécs pénzembereitől kell függenie minden vállalatában.

Csak önálló nemzeti bankintézetek menthetik meg vállalatunkat az örökös hiteligadozásoktól, s valódi nemzeti jólétre addig nem is lehet kilátás, mig idegen üzletérdekek uralma alatt nyomorog Magyarország pénzügye

— Sajtóhibaigazítás. Lapunk szombati számában, a fumei távirat szövegében, nagy tombola helyett, hibásan esuzott be nagy ombola.

Ujdonságok.

— Az adó megintés a városi adópénztári hivatal által már széthorodtatott a tartozásban levők közt. Ez igen

szép dolog, hanem bizony jó lenne a pénzügyigazgatóságot figyelmeztetni, hogy igen rossz, csapásos év volt ez Debreczenre nézve, annál fogva, az a végrehajtással fenyegetőzés elmaradhatna; továbbá, hogy az 1868. 21. t. cz. 11-ik §. szerint az elemi csapások által okozott károk esetében adóleengedésnek levén helye, az leengedett summákat jó lenne kiszámíttatni és közhírré tenni; végre, hogy ideje volna már valahára úgy intézkedni az adókiadás körül, hogy az adó jókor beiratnak az adókönyvecskébe, hogy tudhassa kiki mennyi az adója; de mindig elkésnek az adókiadás előzményei körüli intézkedéssel; ez az oka, hogy — már szeptember hó járja — még sincs az adókönyvbe bejegyezve az idej adó mennyisége. Pedig biz azt nem csak a megintó cédulákból szeretnők tudni, hogy mennyi az adónk, hanem előre; így megy az minden rendes pénzügyi kezelésnél. Tavalay az, lehetett mentesség, hogy a törvény új, s a kezdet nehéz; most már nem új és még sincs rend. — Hogy tehet számvetést magával a szegény ember adója fizetésére nézve, ha még az év végefelé sem tudja, hogy mennyire megy évi tartozása? — Tehát az adó megintések mellett rendet és pontosságot is kérünk a pénzügyi közegektől.

— A szüret ideje maholnap beáll; nem is csoda, mert rothad a szőlő, s ha még soká lenne a szüret, az is kárba veszne a mi van. A Széchényi-koskerti birtokosok szeptember 23-dik napjára határozták a szüretet.

— Hirtelen halál. Ma délután pontban 2 órakor, özv. Burai Lászlóné Molnár Juliánna a piaczon a szijgyártók áruló helyén, miután egyszerű ebédjét elköltötte, valami vidéki emberrel beszélgetés közben a ládáról hirtelen leesett, s magához sem jött többet. Az illető nő 39 éves, gümőkóros küllemmel, már rég idő óta betegeskedik, de hogy a leesés alkalmával mindjárt szörnyet nem halt, az bizonyos; az ott összegyűlt néptömeg azonban nem hogy vagy segített volna a szerencsétlent az ily esetekben megkísérendő segély, mint hideg vízzel fecskendés, vagy dörzsölés által felélesztetni, vagy orvos után küldtek volna, hanem nagy bölcsen elhatározták, hogy meghalt, tehát le kell fogni a szemét és fel kell kötni az állat. — Midőn e sorok írója a vett hirre odaérkezett, még volt élet a szerencsétlen nőben, azonban daczára a pár percz mulva igénybe vett főorvosi segélynek, hova tüstént kocsin elszállítottatott, bár utközben még karját megmozdította, pár percz multán megszűnt élni — A haláleset constatiroztatván, a hulla a meghalt lakására Czegléd külváros 2731. sz. a szállítottatott. Mindenesetre elvárjuk a hivatalos bonczolás eredményét.

— A sorozási bizottság ma kezdte munkálatait; ma az egész nap a reclamatiók

megvizsgálásával telt el. A városház folyosója egész nap igen nagy néptömeg által volt elfoglalva. A tulajdonképeni sorozásra talán csak szerdán kerülhet a sor.

Az emlékkerttársulat választmányára 1869. szept. 9-ki üléséből tudatja a „Csokonai” szoborért magát oly kedvezően érdeklő közönséggel, miképen pontos összeszámítást tévén a Csokonai szobor javára rendezett műkedvelői két színi előadás jövedelméről; e két előadásnak minden költség kifizetése után — a pénztárba beadott tiszta jövedelme tesz 888 forint 51 krajczárt.

Nevezetesen.

1. A folyó évi aug. 29. adott első előadás jövedelme, a szabályos színházi költségek levonásával, a napi biztosi jegyzék, és színház pénztárnoki ellen nyugta szerint. . . . . 513 ft. 50 kr.

2. A folyó évi szept. 5. tartott második előadás hasonló jövedelme. . . . . 498 ft. 10 kr.

Együtt 1011 ft. 20 kr.

Összes költségek, a rendező urhoz beadott nyugták szerint, a választmány üléséből tett utalványokkal együtt . . . . . 122 ft. 69 kr.

Maradvány 888 ft. 51 kr.

Ezen eredményt, mely a „Csokonai” ércszobornak felállíthatóságát, a több adományokkal együtt már kedvező körülmények közt biztossá tette, — a két színi előadásban működött nemes alelnök, honleányok, és ifjak, — másrésztől Kaszkovics Iván ur, — mint rendező vették ki.

Az emlékkerttársulat hálás köszönetét nyilvánítja mind az összes működőknél, és pedig az első műkedvelői előadásban működtek: Bay Georgine, Farkas Irma, Farkas Tullia, Ferenczy Alajosné, Fráter Ilka, Halassy Sarolta, Kecskés Erzsébet, Szikszai Zsanét urhölgyek, ugy színté: Bóka László, Hocholzer Gyula, Kecskés Dező, Kovács József, Paksy József, Somogyi Kálmán és Végh Gyula urak. A második előadásban működtek: Bay Georgine, Farkas Irma, Szepessy Antalóné urhölgyek; továbbá Farkas Ferencz, Farkas Jenő, Ferenczy Aladár, Ferenczy Lajos és Ujbázi Sándor urak; s mindkettőben rendezett Temesváry Lajos, s a felvonások közt játszott Balázs Kálmán zenekaruk mind a kifáradhatlan pártfogású debreczeni közönségnek.

A „Csokonai” ércszobor újabb bizonyíték lesz Debreczennek, mind művészeti fogékonyságára — mind arra nézve, hogy ezen városnak összetartási és egyesületi szelleme időről-időre oly műveket mutat fel, aminők másutt állami erővel állíttatnak elő.

TÁRCZA.

Az Alföldy család.

(Beszély.)

(Folytatás.)

És ő, a gyáva atyai szeretet palástába akarta öltöztetni velem keserűen érzett bánmodorát; ő, atyám egykori barátja, a szent barátság elárulását atyai érzéstől kényszerített szíve ellenállhatatlan győzelme következményeként igyekezett előttem feltüntetni! Lelkemet megakartta törni, hogy a porban csuszálva, lealázva járuljak elibe kegyelemért; azt vélte, hogy én a czim — és rangkor lázuralmának meghajolva, kivánság-levelek avult hasábjából, s cifra érdemjelek aranylemezeiből kívánok magamnak olaszfalat készíttetni, mely szívemet lelkelem elzárja azoktól, kiket a sors egy fokkal alább rendelt nálam, de kiket isten embereknek teremté, mint engem! . . . Csalatkozott.

... Mit tevék?

Romlatlan szívem sugalmát követve, elhatároztam: ügyvédi pályára lépni. Erném előtt feltártam a titkot. Attól tartottam, hogy Erném szerelme, bárói czímem elenyészte után veszíteni fog azon büveréből, mely mindaddig kedves ostromállapotban tartá szívemet.

Azoban meglepetve hallám ajkairól az önzéstelen szerelem legőszintébb nyilatkozatát.

Miután gyászorsom titokszerű eseményeit és tervemet végig hallgatá, így szólott:

— En előttem nem változott lelked; én nem a czímet és rangot, miket most elveszítél, hanem nemes lelkedet szeretem. Csupán az esik egy kis különöscs, hogy a kedves „Gusztó” nevet „Gyula”-val kell felelserélnem, s engedj meg, ha ezt olykor elvétem. — Kévségyenod miatt ne aggódjál. Mig itt Pesten ügyvédi vizsgálatra ké-

E siker jutalmazza azon nemesb kebleket, melyek városunk díszére oly készséggel áldoztak.

Tóth Antal,

egyleti jegyző s pénztárnok.

— Huber Ida asszony, színházunk szerződött első coloraturékesnöje megérkezett városunkba. Tothfalusi baritonista helyett Mezey lett szerződötve. A többi szerződött tag névsorát még nem közölhetjük, miután igen sok tag szerződése az inténdatúrától nem függő okok miatt nincs még tisztába hozva. Majd annak idején közölni fogjuk a teljes névsort.

— A színházi bizottság f. hó 11-én d. u. bizottmányi ülést tartott, de a melyben csupán háziügyek kerültek szónyegre.

— Pannasz érkezett be hozzánk s most nem első ízben, hogy a Népkert igen gyakran zárva van, úgy hogy az oda sétálni menők kénytelenek visszatérni. Mi nem akartunk e felől említést tenni, míg magunk személyesen meg nem győződünk e hírlósága felől. Így tegnap d. u. 4 órakor és azon túl is zárva volt a kert, igen nagy bosszúságára az oda sétálni ment közönségnek. Kérjük e bajon a még hátralevő szép napokra segíteni.

— A nagyujt ez a vége felé még mindig ott van azon földhányás, melytől a lovak a minap is megijedtek. Ha az esős idők bekövetkeznek, majd lesz sár belőle a trottoiron elég. — Jó lenne már elhordatni.

Fővárosi értesítő.

* Őfelsége hó vége felé Pestre jö. Őfelségével több főherceg is lejö; továbbá a császári és királyi udvar körül tartózkodó külföldi vendégek és az udvar nagy része. Az udvar a fővárosból Gödöllőre fog költözni, miután ott nagy-szerű vadászatok fognak rendeztetni.

* A sikló földszinti épületei már egészen készen vannak, most már a várban készíttik a kerítést, s a körülötte levő tért egyenlítik. Talán még bekövetkezik azon eshetőség is, hogy készen lesz.

* A husz-ünnepélyt Pesten f. hó 18-án a városligetben a város fogadóházában szándékoznak megtartani a vértanunak kegyeletesszívű tisztelői.

szülsz, kijöhetsz annak jövedelmeiből. Azután? — oh engedj meg, ha őszinte vagyok. — Jól ismerem lelked nemes büszkeségét, miszerint — szabadjon himnem — leendő nőd vagyonából élni szerénykednél; de, miután egyedül állok fenn családomból, mint a kasza előtt meghajlott növény, v . . . i pesti birtokom, p . . . i részjóságoddal együtt, elég lesz rangkörtalan lelkünk igénytelen vágyainak kielégítésére. — Azon egy év alatt pedig, meddig én, külföldről haza jöttödkim kimult kedves atyámat gyászolom, te ügyvéddé lehetsz. S akkor . . . egymáséi lehetünk . . . a világ előtt is!

És ugy lön!

Egy év múlva én ügyvéd levék, s fél évvel később, Erne Alföldy Gyulané.

De, mielőtt ez történt volna, egy esemény oly mélyen hatott rám, hogy szívemet majd megrepszte.

Máltay Ida, ifjabb éveimben játszótársném, s kedves barátném volt. Viszonyunk, melyet én sohasem engedtem szerelemmé erősülni, leginkább összeszokás által vált meleggé. Sokszor sejtém, hogy Ida engem kedvel, de én, előbb Julia, aztán Erne szerelmének szentelve szívemet, sohasem adtam lökést Ida szerelmének. Egy estve történetesen jöttem vele össze. Ő mit sem tudott Ernével komoly viszonyomról. Beszélgetés közben oda jutánk, hogy én megvallám neki, mikép őt mindig becsültem. A leány el volt ragadtatva. És a legbiztosabb remény hangján kérdezte tőlem. „Gyula, te szeretsz engem? . . . Kebleink egymáson nyugodtak. Én könyeztem. A szájalom és részvét hullámai elboríták szívemet. Egy óra-negyedig szóltanul valánk. . . .

Én Erneért lánogtam, — s megszeplősítettnek fogtam volna tartani irántai szerelmemet, ha egy más nébernek biztató szót ejtek ki ajkaimon.

Szóltanul váltam el Idától.

Szemeim könyeztek.

* Miniszterváltás lesz Magyarországon rövid időn, a mint az „Augsb. Allg. Ztg.”-nak írják, Miután t. i. a honvédség felállításával a honvédelmi miniszterium teendői megszapordtak gr. Andrassy miniszterelnök ezeket más kezébe teszi át. Honvédelmi miniszterül — a mint mi is írtuk régebben — b. Vécsey József volt tengerész-tisztet emlegetik. A mostani ipar-mezőgazdasági- és kereskedelmi miniszterium élére szinte keresnek embert, de nem találak.

* A budai lutriigazgatóság pénztárának importált ellenőre Melcher Hugó több mint 7000 ftnyi összeg elikkasztása után megszökött.

* Tamási József vidéki színész, ki most legközelebb a „Csikós” és „Szökött katona” népszínművekben vendégszerepelt, — a hivatalos közlöny hallomása szerint — a nemzeti színház intendánsa szerződötve.

* Molnár György, a budai színház deszkáiról leakarja szorítani az operettéket, no de csak egy időre, mert a farsang után ismét feltámadnak és pedig megújult erővel. Addig drámat szándékozik adni. Husvétől kezdve mind Molnár, mind a népszínház igazgató bizottmánya visszalépnek a népszínház vezetésétől s azontul pályázat lesz hirdetve, mind a népszínházra, mind a színikörre.

Pesti röppentyék.

(Szept. 11-én.)

Nesze semmi fogd meg jól!

A párnap előtt miniszterelnökünknek tisztelettel népbizottmányi küldöttégnék a lakáshiányra vonatkozólag, tudjuk mit felelt a miniszterelnök.

Azzal ugy látszik nem gondol a kormány, ha a „hausherrek” szeregéből alkotott városi képviselőtest jónak látja saját érdekében a munkásházak építését „ad graecas calendas” elhalasztani; mert hát akkor a házbér nagyon megeszkkenne; azt pedig senki fia ne kívánja tőlök, hogy saját romlásukra működjenek közre. Ami pedig a kaszárnya jelenbeli lakóit illeti, csak nem kívánható a kormánytól, hogy őket a munkás nép kedvéért másfelé szállítsák, kik az országnak oly tömördek anyagi és erkölcsi hasznót okoznak. Egy részüket pedig a gellérthegyi czitadellába is fel lehetne szállítani, a többinek pedig jó helye lenne a barátok és apácák kolostorában, melyeknek mostani lakóit az emberiségnek és munkásságnak ismét vissza lehetne adni.

Alemann László volt honvédőrnagy kérdést intéz nyíltlevélben a honvédelmi miniszterhez: hogy esik az, hogy ő, ki a „Közlöny” elismerése szerint több ütközetben kitüntette magát, az új honvédek közé beavatásáért folyamodott, és már

Kimondhatlan fájdalomba került hallgatásom. De utólagos hasznom az, hogy, a legerősebb kísérteitek daczára is, megőriztem szívemet Ernének; Idát pedig hallgatag meggyőzőm, hogy szerelmét nem viszonzhatom. . . . És lám! Ida más karjai közt már boldog!

... Nősülésem óta, sokszor guny-, többször vigaszképen hallom rólam említett e szavakat: „a báró ügyvéd.”

Nőm ismerősei, és sorsom részvevői által, két év alatt, ügyvédi hirnevet, és nőm vagyonával arányban álló évi jövedelmet nyertem, kitarítás és ügyvédi hitelem megőrzése jutalmául, anynyira, hogy Szirtfoki barátomat, ki folytonosan gyöngélgedik, két év óta, minden vagyonomban szabad rendelkezési joggal, házamnál tartom. S meg kell vallanom, valamint, egy felől, félreismarhetlen baráti hűségé és szilárd jelleme boldogságom egyik főtenyezőjéül szolgál, ugy, más felől azon kissé gyöngédtelen, bár baráti hűségéből tett viselete, melyet Julia iránt tanusított, — miután tudom, hogy Julia hugom volt — a megvetés és elidegenülés indulatainak egy nemét költé fel testvéri szeretettől égő keblemben; pedig jól tudom, hogy őt baráti hűségeért veszem a testvéri bírálat szemüvegére.

De én érzem, mily kín: egyik nővérem halála után, másíkról mit sem tudni!

Atyám és anyám léte pedig, mint fátyolon keresztül megszürt napsugár, homályképekben tűnik föl képzeletem tündevilága előtt!

De örökre áldom istenemet, hogy, oly sok küzdés után, a családi boldogság, elvesztett czímem és rangom hiányát kitünően felülhaladá jutalomképen.

Ah! Ha hugomat föllelhetném: tökéletes volna boldogságom!

(Vége. köv.)

Debrecen 1869

69

1869

Debrecen 1869

70, 71.

két izben történt kinevezés, s az ő folyamodványára nem is hederítettek.

Nem az itt a kérdés tisztelt őrnagy ur, mily hősileg viselte magát az 1848-49-ki szabadságharc alkalmával, hanem hogy mily szolgálatokat tett az újabb időben — és hogy melyik oldalhoz: a jobb vagy balhoz tartozik-e?

Belföld.

Fiumei levelek.

Fiume, szept. 11.

Érdekesnek találok Triesztől Fiuméig tartó utunkra nézve megjegyezni, hogy oly országon utazunk keresztül, melynek kivétel nélkül hegyes talaja, szikla, s Arabia petreára emlékeztet, termékenysége szerint, népe koldus. Illyria ez. Triesztől Fiuméig egyetlenegy városra sem találunk; annál több tisztas kinézésű csinos közházakkal rakott sziklahegyoldali falura, melyekből csak úgy özönlöttek sebesrohanva, járműveink után a rongymezbe burkolt, kezeiket imára összetett kolduscapatok, többnyire gyermekek, kik a vándorok nem kis mulatságára marakodó tömegé küzdötték magokat a közjók dobott pénzdarabokért. A 3-4-ik faluig hajtá őket a csalóka remény utánunk oly sebes rohamban, hogy a leggyakorlatabb kengyelfutóknak is becsületére válandott.

A mulatságot kellemetlen meglepetés, kiöcsudás után annál kellemesebb csalódás zavará meg, mely a mulattatólag szórakoztató uti élmények egy sajátságos képét tüntető föl.

Gyanus külsejű csapat bukkant elő a sziklahegyoldalok lábvonalaiban kigyózdó pompás s biztos s kényelmes kőút kanyarulatból, bandita kalappal, marcsona napsütötte arccal, rongyos carbonari köpenyvel.

Nem azok voltak, kiket a kalapjelzett, hanem népzeneészek, kik tánczólovó savoyard-gyermekekkel járnak faluról-falura, ily módon tengetve a nyomorult életet.

Kell-e fölemlítenem, hogy megállították őket a fülsértő csimpolya (pánsíp) s klarinét recsegése mellett eljáratunk velök vagy három tánczalakozatot.

Vége kibontakozott a Mutteria, Castell nouvo utáni harmadik főállomás, Permane elhagyása után a sziklahasadékok s hegyesportozatoktól a tiszta kék ég viszlényében zöld-kékesen tükröződő magyar tenger, kissé kopár, de gyönyörű fekvésű partjával, partjának Trieszthez képest kisebb, de szintén szép fekvésű, csinos s amannál barátságosabb, vonzóbb, kellemesebb városával Kárpátoktól Adriai terjedő hazánk déli határpontja — Fiumeival.

Epen dél volt, mikor megérkezünk.

A város ünnepi pompában diszelgett. Az egész egy nagy nemzeti zászló volt. Némelyik házból nemcsak egyet, annyit lengetett a tenger gyöngye fuvalma, a hány ablakot tervezett rá az építőmester.

Éljen a magyar! Éljen a haza! Éljen Magyarország! kiáltások fogadtak bennünket az ágyuk dörgésétől visszhangozva, és pedig örökre kedves anyanyelvünkön.

Ez üdvkiáltás köszöntött bennünket mindenütt, a tenger partjain, a város utcáin, lakházainknál.

Amilyen zürzavar s rendtelenséggel találkoztunk Triesztben, épen oly rendes, pontos ügyes, szívélyesen barátságos fogadtatásban részesültünk itt mindenben.

Érdekesnek tartom még megemlíteni, hogy az 1200-1500 tagból álló vándortársaságban Debreczen legnagyobb létszámmal volt képviselve. A szept. 7-8-kán Velenczébe a „Vulkán” hajón elutazott 4-500 tag közt is Debreczenből harminczöten voltak; a Matkovicis tiszteletére adott fáklyásmenet alkalmával több debreczeni vitt fáklyát, Bánki bácsi a zászlót vitte. Igen jól nézett ki.

Kossuth Lajos tudatta számos tisztelőivel, kik Fiume és Triesztből látogatására kívántak menni, hogy ne fúradjanak Turinba, miután ő Velenczébe rándul néhány napra s ott találkozhataknak vele. K. G.

A horvát bán installatiója.

(Szept. 8-án.)

Korán reggel 5 óraker mozsárlövészek ébresztették fel álmaiból Zágráb lakosait. Ez jelenté, hogy a horvát bán beiktatásának ünnepélye kezdődik.

Tíz óraker hat izmos mészáros legény ünnepies öltözetben körülvette az utcákon a megsütésre szánt ökröt, mely virágokkal s szalagokkal volt felcizomázva. A felcizomázott ökr előtt haladt a városi zenekar, kísértetve nagy számú, ünnepiesen öltözött néptömeget. A kulacs, mint ily alkalmakkor szokás, nagyban járta.

Egy mészáros legény bort és poharakat vitt, minden utcában megállt, tele töltötte a poharat, s felköszöntést mondott a bán egészségére, mit a zene hangos tussal kísért. Délben levágták az ökröt a Zrinyi-téren, egy 2 öl hosszúságú karóra huzták s tüzet raktak mellé. Hat ember forgatta az óriás nyársat. Ugyanekkor a magyarországi és horvát mánások, főhivatalnokok, küldöttségek diszkocsikon b. Rauch Levin luzniczai jószágára mentek, hogy onnan az új bán Zágrába kísérjék.

Délután 4 óraker érkezett Rauch br. a Zágráb melletti Czernomerecz helységbe. Itt Bogovics zágrábi főispán által szívélyes beszéddel üdvözöltetett, melyben a bánnak az ország javát figyelmébe ajánlta és egyszersmind azon érzelmekek is adott kifejezést, melyeket jelenleg az egész ország oszt. A néptömeg zsviövásza közt elfoglalá erre Rauch br nyilt diszhintáját, melybe négy vasdecses ló volt fogva. Ezen pompás lovak mindegyikét egy csatlós és egy az ország színeibe öltözött apród vezeté. A bán fehér surkát viselt, mely fölött gazdagon himzett kék mente lebegett. Vörös nadrágját ezüst zsinorozás díszíté.

A menetet egy osztály honvéddzsidás nyitá meg, utána léptetett gr. Vajkffy, mint hírnök középkori herold díszöltözetében, kezében buzogányt tartva; ezt követé a zágrábi kerület banderiumakivont karddal. Öltözetük kék mente, vörös dolmány s fehér nadrág volt. Azután következtek a küldöttségek által főtisztviselők és főurak díszfogatai, ezek közt Soics püspöknek négy ló vont pompás kocsija, továbbá Festetich, Lónyai és Bedekovicis fogatai. Közvetlenül a horvát miniszter után következett b. Rauch. ki mindenfelől örömmel üdvözöltetett. A menet végét Mihalicis polgárnagy-helyettes kocsija zárta be.

Valamennyi utca, hol a bevonulás történt, nemzeti lobogóval és zöld galyakkal volt feldíszítve s a zsufolt néptömeg mindenütt „zsvio” kiáltásokat hallatott. A bán palota előtt egy díszszázad volt felállítva a Kussevics ezredből, annak zenekarával együtt, a kaputól balra kibontott lobogóval egy honvédszázad állt a szluini határhoz tartó zenekarával; a megyeház előtt a turpályai nemesek banderiuma foglalt helyet gyalog, Jozipovicis turpályai gróf vezénylete mellett; a bán palotával szemben a varasdi nemzetörtség granátos osztálya volt, zenekarával felállítva.

Pontban 5 1/2 óraker Rauch báró a lakosság lelkes rivalgása közben lakására kocsizott; a csapatok tisztelegtek s a zenészek az osztrák néphymnuszt játszák. Lakásán rokonain és családi tagjain kívül a miniszterek és zászlós urak fogadták. Miután a küldöttségek, testületek, hivatalok stb. részéről üdvözlések mondattak, Rauch b. ki nyitá az ablakot s újlag köszönetet mondott az őt éltető népek. Ezután a bán jelent meg a téren, kísérve a polgári és katonai főtisztek által; szemlét tartott a honvédség, a turpályai banderium, a varasdi granátos őrség és a Kussevich-ezred díszcsapatja felett, mire a díszcsapat, varasdiak, turpályaiak s végül a honvédszázalój, a sluini zenészek harsonája mellett elvonult. Innen a bán palotájába ment.

7 óraker a város ünnepélyesen ki lett világitva, — a néptömeg az utcákon fel s alá hullámozott.

A város házából 8 óraker több százra menő fáklyásmenet indult a bán palotája felé. Az egybegyűlt nép többszörös zsvio kiáltására a bán köszönetet mondott, mire a menet a felső város, hosszú utcán és Jellacic-téren keresztül a Zrinyi-térre vonult, s itt a fáklyát eloltá.

Fiume, szept. 11. Zárulás tartatik. A számadás rendben van. Arányinak Vajdahunyadra vonatkozó indítványa a központi bizottságnak foganatosítás végett kiosztatott. Emléktábla készítettet magyar és olasz felirással. Igen élénk vita fejlődött azon kérdés felett, vajjon jövőben a gyűléseken csak szakférfiak, vagy mások is részt vehessenek-e? Az eddigi gyakorlat fentartott.

Fiume, szept. 11. Zárulás. A jövő évi gyűlés helyéül Arad választott. Elnöke lesz József főhg, alelnökök Poór és Aczél.

Fiume, szept. 11. Zárulás. Halász Géza elnöklele alatt. Tüργyai a napirendre kitézettek. Halász indítványa, hogy a fiumei vasút ügye sürgetessék, elfogattatott s küldöttség választott.

Fiume, szept. 11. Hamis azon tudósítás, mintha a banquetten mondott toasztomban olyan valami foglaltatnék, a mi a magyar nemzetet, valamely politikai pártot, vagy kárkit is sérthetne. Matcovich Gáspár.

* Zomborban K. J. telekkönyvívő 28,000 frtot sikkasztott el a rábizott összegből. A vizsgálatból azonba 50,000 frtnyi hiány tűnik ki.

Külföld.

— A párisi lapok hivatalosai folytonosan kielégítőnek állítják Napoleon császár egészségi állapotát, sőt optimismusokban annyira mennek, hogy néhány napra az egészség tökéletesen helyreállását jósolják. Különben nem arról van szó, hogy a császár előbb vagy később bevégzi-e földi pályafutását, hanem arról, hogy kiépül-e, vagy továbbra is beteges állapotban marad. — Európa már meglehetősen tisztában van azzal, hogy azon betegség, mely a francia trónon jelenleg ülő férfi akarat-erejét megbénítja, igen nagy baj reá nézve. „A mai helyzet,” mondja az „Ind. Belge,” azt bizonyítja, hogy az államcsinek mitsem képesek már alapítani, ha csak az illető idejében leköszönni nem képes; és hogy azok, kik a politika szótárában a társadalom megmentőinek nevezetnek, bizonyos időben leggyakrabban tökéletes tehetetlenek.

— A „Neue Freie Presse” írja: „Mióta a Norddeutsche Allgemeine Zeitung azon nyilatkozatot közlötté, hogy a porosz kormány a bécsi kabinettel folytatott, a kedélyekre igen ingerlőleg hatott sürgönyharcot nem fogja tovább folytatni, mi is tartózkodtunk a berlini hivatalos sajtóval bármely polemia is keveredni s e szándékunk mellett mindaddig megmaradunk, míg a Spree mellől az ellenkezőre közvetlen felhiva nem leendünk. — Azonban daczára ennek kénytelenek vagyunk két oly levélről tudomást venni, melyek a porosz politikára különös világot vetnek.

Az „Augs. Allg. Z.”-nak írják Berlinből, hogy Bismark gr. azon elhatározásához, melyszerint a bécsi udvarral írásbeli érülközést nem fog többé feltartani, a legszélsebb következetességig hű akar maradni, hogy így a porosz sürgönyök vörös könyvben megjelenésének elejét vegye. Mi ezuttal, írja a „Presse,” minden megjegyzéstől óvakodunk, míg ez adatok teljes hitelességéről meg nem győződünk. Ugyancsak Berlinből hivatalos jegy alatt írják a Schles. Z.-nak: „hogy Poroszország Napoleonnak előbb vagy később bekövetkezendő halála esetéhez igen nagy reményeket köt, sőt teljes erejéből igyekszik annak jelenlegi senyvedését s amennyire lehet felhasználni; már most fenhargon beszélnek majd az egyik, majd a másik délnémet államnak az észak-német szövetségbe való belépése felől, s az ez iránybani alkudozások folyamatban látszanak lenni.

— Az újabb és legújabb tudósítások a francia császár egészségi állapota felől általában kedvezőbbben hangzanak az eddigieknél. Amint már jelentettük, a börze megnyugtatóra szánt kocsizás pnteken csakugyan megtörtént, és pedig minden katonai kíséret nélkül. — Azonban igen különös, hogy az ily alkalmakkor kitörni szokott lelkesedéseről a párisi jó polgároknak, még a hivatalos Journal Off. is elfeled ezuttal megemlékezni. — Azonban a császár egészsége jobbra fordultának ez erőltetett bizonyítgatása épen nem képes megnyugtani a kedélyeket, s eloszlalni azon aggodalmakat, a melyek az ily események és az azokkal kapcsolatban álló legvégső lehetőségek bekövetkeztetéséhez csatlakoznak. A „Moniteur Universel” mai száma egészen leplezetlenül beszél azon politikai rendszabályokról, melyekhez a legroszabb eset bekövetkeztekor folyamodni kellend; az „Opinion National” is foglalkozik a császár megtörténhető kimúltával s kétségtelen kifejezéseket használ annak bizonyítgatására, hogy egy nő karjai gyengék a kormányosság gyepőinek megragadására. Hogy az „Opinion National” kire gondol mint kormányzóra, azt, miután azon viszony melyben ezen lap a Palais Royal-hez áll, ismeretes, azt hisszük nem igen kell magyarázni.

Legújabb

— Pest, szept. 13. Torcsin helység Turoczszentmárton mellett két ház kivételével leégett. A helység az alispán birtoka. A kár tetemes.

— Az országgyűlés legújabb hír szerint okt. 16-án csakugyan megnyílik.

Közgazdaszat.

— Debreczen, szept. 13. A sertésvásárra sovány sertést sokat hajtottak, jó kelete volt, az árak erősen tartják magukat, a jó erős 4-5 éves sertés párja 65-75 ft, hizott sertés szinte sok volt; az elővásárra életet már is sokat hoztak, az árak néhány krral lejjebb szálltak, köblönkint a buza 8-8 ft 20 kr, kétszeres 6 ft, rozs 5-5 ft 20 ft, árpa 3 ft 80-90 kr-4 ft, zab 3 ft 20-30 kr, tengeri 5 ft 50-60 kr, új csős tengeri zsákja 1 ft 25-80 kr; kenyeret sokat hoztak s drágán kelt. Időjárás: reggel nagy eső, azután tisztult.

Bécsi tőzsde sept. 13. cs. arany 5 87. ezüst 120.—

